

Оксана ЄМЧУК

**ОСОБОВИЙ АРХІВНИЙ ФОНД ТА БІБЛІОТЕЧНА
КОЛЕКЦІЯ С. І. МАСЛОВА ЯК СКЛАДОВА
ВІТЧИЗНЯНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ**

Активний процес звернення до витоків національної культури, вивчення творчого шляху українських вчених, громадських діячів та педагогів стрімко розпочався наприкінці ХХ століття та продовжується донині. Дослідження особових фондів видатних українських вчених, особливості їх формування, структура, склад, джерелознавча цінність поглиблюють знання вітчизняної історії. На базі комплексних загальнонаукових та спеціальних методів історичного джерелознавства вивчення особових фондів дає можливість всебічно з'ясувати внесок особи у розвиток національної науки, культури, залучити до наукового обігу невідомі джерела.

Сергій Іванович Маслов (1880–1957) – видатний книгознавець, архівознавець, бібліограф, літературознавець та педагог залишив значну наукову спадщину. Автор понад 100 наукових праць присвятив науковій роботі понад 55 років. Переважна більшість його спадщини зберігається в особовому фонді С. І. Маслова (ф. 33) в Інституті рукопису Національної бібліотеки ім. В. І. Вернадського НАНУ, який складається з 8351 од. зб. Інші наукові праці і документи С. І. Маслова зберігаються у фондах Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України, Державного архіву м. Києва, Відділу рукописів Інституту літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, Державного музею книги та друкарства України, у приватних архівах та ін. Також вчений залишив велику бібліотеку, що налічує 13165 видань та зберігається у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського.

Наукові праці С. І. Маслова у переважній більшості мають універсальний характер. Вони стосуються книгознавчих, бібліографічних, історичних, літературознавчих, архівознавчих, філологічних дисциплін. Життєвий та творчий шлях С. І. Маслова вважається прикладом відданості українській науці та зразком академізму наукових праць. Багато вчених, дослідників зверталися до біографії та наукового доробку видатного книгознавця, наприклад, Г. Ковальчук, Н. Королевич, І. Корнейчик, В. Крекотень, В. Колосова, І. Матяш, О. Онищенко, О. Клочко, Л. Рева, Н. Солонська, О. Степченко, С. Сороковська та ін¹. Актуальність теми нашого дослідження зумовлена потребою всебічного аналізу та оцінки творчого доробку С. І. Маслова, який досі в багатьох аспектах не втратив своєї цінності.

Особовий фонд С. І. Маслова (ф. 33), який охоплює документи від XV ст. до 50-х років XX ст., дбайливо впорядкований фондоутворювачем. З 1965 до 2000 року його поступово передавали в бібліотеку згідно із заповітом брат Василь Маслов, син Юрій Маслов, племінниця Ірина Лучник. Перше науково-технічне опрацювання фонду здійснив М. В. Геппенер в 1968 році, описавши колекцію рукописів XV–XIX ст. Наступні дослідження зробили А. Адаменко, Т. Воронкова, О. Степченко та ін.² Ці розвідки здебільшого стосувалися внеску С. І. Маслова у бібліотечну справу.

Метою нашої статті є: висвітлення головних етапів формування особистості С. І. Маслова, які визначили різноманітність, масштаб та багатство його наукового доробку; огляд діяльності С. І. Маслова в архівній справі; загальна характеристика особового архіву та бібліотеки вченого; демонстрація їх джерелознавчої цінності із залученням мало-відомих документів.

С. І. Маслов народився в м. Ічні на Чернігівщині в купецькій родині. Сергій Іванович досліджував свій родовід досить ретельно, описував членів родини до прапрадідів, місця захоронення, схеми кладовищ, епітафії тощо³. Значну роль у формуванні інтересів маленького Сергія відіграв вітчим Геннадій Іванович Карамзін. Він подарував йому “Историю Малороссии” М. М. Бантиша-Каменського, яка започаткувала його майбутню велику бібліотеку. Дядько Сергія Івановича з боку матері, Василь Никифорович Александренко (1861–1909), професор міжнародного права Варшавського університету, подорожував з племінником до Криму у 1892 році. Докладний опис Дніпрових порогів, Катеринослава, Криму став першим твором Сергія, започаткувавши майбутні численні етнографічні, фольклорні, архівні дослідження⁴.

З дитинства С. І. Маслов писав щоденник. Вірші, афоризми, пісні, анекдоти, шаради, кольорові вирізки та малюнки з календарів поступово змінювалися на записи молитов, релігійних віршів, цитати з творів Пушкіна, Гоголя, Шевченка, Мережковського, Жемчужнікова, виписки з сюжетів опер, записи українських пісень, нотатки з хімії, ботаніки та ін.⁵ В 1890–1898 роках Сергій навчався у Прилуцькій класичній чоловічій гімназії. Чудово збережені атестати перших 6-ти класів та похвальні листи демонструють нам успіхи майбутнього вченого та цікаві для сучасних педагогів методи виховання дитини в ті часи⁶.

Після закінчення Прилуцької гімназії у 1898 році Сергій вступив до хімічного відділу Київського політехнічного інституту, де захопився ботанікою, морфологією та систематикою рослин. Це захоплення залишилося на все життя. Один із своїх гербаріїв (близько 350 видів рослин) Сергій Іванович передав до м. Харків проф. В.І.Талієву для його праці “Определитель высших растений Европейской России”. В 1900 році Сергій переходить на перший курс природничого відді-

лу фізико-математичного факультету Імператорського університету Св. Володимира. 7 грудня 1900 року бере участь у студентській сходці, за що суворо покараний разом з іншими 183 студентами та, згідно з вироком суду, відданий у солдати. Служив у Луцьку рядовим 43-го Охотського піхотного полку. Спогади про ті хвилюючі події – цінне джерело для дослідників⁷. Перебуваючи на засланні, майбутній вчений зробив описи руїн Луцького замку, старовинних церков та решток валів на Волині, досліджував народні звичаї, пісні та вислови, які склали понад 100 друкованих аркушів етнографічних та археологічних досліджень. Підсумувати перші бурхливі роки студентського життя можна словами Сергія Івановича: “Я был молод, мне было всего 20 лет, меня равно тянули к себе и тайны природы и прошлые страницы о жизни людей и я с жадностью, которая остывает уже в зрелом возрасте, искал все новой и новой работы”⁸.

Головним учителем, другом, колегою, який вплинув на формування особистості С. І. Маслова, став академік В. М. Перетц, якого Сергій Іванович зустрів на 3-му курсі філологічного факультету в Семінарі російської філології. В Семінарі вивчали теоретичні питання історії та теорії літератури, методи наукових досліджень, науково-критичні видання пам’яток літератури і мови, відвідували архіви та бібліотеки, вели пошук маловідомих матеріалів. Особовий фонд С. І. Маслова містить багато документів стосовно цієї теми. В. М. Перетц організовував виїзди учасників Семінару до Петербурга, Москви, Полтави, Житомира, Катеринослава та ін., де вони збирали пам’ятки літератури, укладали каталоги, покажчики, описи архівних джерел, виступали з доповідями. Семінар В. М. Перетца надавав студентам системні фундаментальні наукові знання, сприяв розвитку теоретичних та практичних здібностей, об’єднував усіх учасників безмежною любов’ю до книги. Перші наукові роботи в галузі гуманітарних дисциплін, широке коло інтересів, глибоке вивчення філософії, історії, літератури, різних мов в семінарах, польових дослідженнях, в архівах поступово підняли С. І. Маслова від здібного юнака до рівня серйозного дослідника, талановитого молодого вченого та визначили теми його наукової роботи.

Серед головних наукових праць С. І. Маслова можна назвати такі відомі твори, як: “Лирники Полтавской и Черниговской губерній”(1902), “Казание Мелетия Смотрицкого на честный погреб о. Леонтия Карповича” (1908), “Наука Леонтия Карповича в неділю перед Різдвом” (1908), “Описание рукописей исторического общества Нестора-летописца” (1908), “Еще четыре проповеди Георгия Конисского” (1910), “К истории западно-русских типографий XVII века”(1911), “Библиотека Стефана Яворского”(1914), “Критико-библиографический обзор новейших трудов по славяно-русской библиографии и палеографии” (1918), “Українська друкована книга XVI–XVIII ст.” (1925), “Каталог ювілейної ви-

ставки українського друкарства”(1925), “Етюди з історії стародруків” (1925–1928), “К истории издания киевского синопсиса” (1927), “Всенародна Бібліотека України та стародруки” (1927), “3 історії бібліографії стародруків в половині XIX ст. (1929), “Вірші Кассіана Саковича “На жалостний погреб П. К. Сагайдачного”(1942), “Очерк истории украинской литературы второй половины XVI–XVIII ст.” (1944), “Український філософ Г. С. Сковорода (1722–1794)” (1944), “М. В. Ломоносов – учений, поет і філософ (До 235-річчя з дня народження)” (1946), “Слово о полку Ігоревім” і його художні переклади XIX–XX ст.” (1953), “Маловідомий український письменник кінця XVII – поч. XVIII ст. Іван Величковський”. Особовий фонд С. І. Маслова містить також неопубліковані роботи, наприклад: “Мануил (Михаил) Козачинский и его “Трагедия о смерти последнего царя сербского Уроша V и о падении Сербского царства”, «“Наука, албо способ зложеня казаня” Иоанникия Галятовского в украинской и русской литературе XVII и XVIII ст.”», “Латинские и польские панегирики украинских писателей конца XVII и начала XVIII ст.”. Багато матеріалів особового фонду присвячено історії України XVI–XVIII ст., історичним постатям І. Мазепи, К. Розумовського, П. Орлика, київських митрополитів та ін. Колекція особового фонду (83 од. зб.) містить матеріали з піітики, риторики, філософії, історії (укази, універсали, маніфести, дипломи, грамоти) різними мовами, конфесійні матеріали (житія святих, богословські трактати, проповіді) рукописів та стародруків XV–XIX ст.

Як відомо, С. І. Маслов дуже вимогливо ставився до публікації своїх досліджень, намагався досягти максимальної повноти, точності у викладі матеріалу. Тому багато творів залишилося практично готових до друку. У 1984 році була надрукована одна з головних його праць “Кирилл Транквилион-Ставровецкий и его литературная деятельность. Опыт историко-литературной монографии”⁹. Вагомий внесок у дослідження наукової спадщини С. І. Маслова зробила Г. І. Ковальчук. Серед її розвідок необхідно виділити публікацію «Про роботу С. І. Маслова над темою “П. П. Должиков та його бібліотека “Аптека для души”»¹⁰.

Особовий фонд С. І. Маслова репрезентує громадську, педагогічну, службову діяльність в Київському університеті, Київському педагогічному інституті, середніх навчальних закладах, Українському науковому інституті книгознавства, Всенародній бібліотеці, Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка та ін. С. І. Маслов був дійсним членом та керівником багатьох товариств, комісій, комітетів, зокрема Історичного товариства Нестора-літописця, Історико-літературного товариства при Київському університеті, Російського військово-історичного товариства, Комітету охорони пам’яток, Комітету для опису видань, що вийшли на території України в XVI–XVIII ст. та ін. Серед архівних матеріалів численні курси лекцій з філологічних дисциплін, доповіді, реферати, рецензії на роботи його сучасників з історичних, книгознавчих, філологічних тем.

Службове та приватне листування з багатьма видатними діячами науки і культури, архівні матеріали інших осіб, родичів, колег, друзів, фотографії, спогади можуть зацікавити дослідників, що вивчають біографії різних видатних українських вчених, діячів культури, наприклад: В. П. Адріанової-Перетц, І. Я. Айзенштока, Д. І. Багалія, О. І. Білецького, І. К. Білодіда, Л. А. Булаховського, М. С. Возняка, М. К. Гудзія, В. В. Данилевського, В. В. Дорошенко, М. К. Зерова, Є. П. Кирилюка, І. П. Крип'якевича, Ф. П. Максименка, Ю. О. Меженка, В. Л. Модзалевського, І. І. Огієнка, В. М. Перетца, Н. Д. Полонської-Василенко, П. М. Попова, М. Т. Рильського, П. Г. Тичини та ін. Автографи, портрети, візитні картки, запрошення, газетні вирізки, репродукції з картин та ікон, афіші, об'яви, складають вагому частину особового фонду С. І. Маслова.

Схеми розташування карток в бібліографічній картотеці, інвентарні книги особистої бібліотеки С. І. Маслова (1900-1954) свідчать про ретельну роботу фондоуворювача та вважаються зразком роботи з такими джерелами.

Особовий фонд складається з різних за кількісним складом справ, які мають від одного до 200 і більше аркушів. Значна кількість справ поєднана тематично. Наприклад, справи № 6087-6181, що містять листи В. М. Перетца до С. І. Маслова, об'єднані в єдиний пакет із 95 од. зб. Неперевершену джерелознавчу цінність мають документи особового архіву С. І. Маслова, які збережені на відміну від втрачених в роки війн, революції, більшовицького терору. Він робив власноручні копії важливих офіційних документів, детальний опис багатьох подій та ін.

Особовий фонд містить також важливі матеріали, що стосуються роботи С. І. Маслова в архівній справі, якій він віддав багато зусиль. Так, у 1916 році С. І. Маслова обрали дійсним членом Саратовської вченої архівної комісії. Він плідно працював в архівах та книгосховищах Саратова в період евакуації 1915–1916 рр. У 1917 році С. І. Маслов рятував та досліджував архівні матеріали на Буковині та Галичині. У 1919 році працював у Археографічній секції підвідділу по ліквідації майна релігійних установ при Київському виконкомі. У 1922 році – очолював комісію з упорядкування архіву Київської контрольної палати. У 1923 році – читав лекції з палеографії на курсах архівних працівників. У тяжкі роки Другої світової війни – працював завідувачем відділу історії літератури “академічного інституту літератури”, досліджував архіви та книгозбірні м. Уфі. С. І. Маслов підготував до друку розвідку про щоденники Ребелінських – уфимських літописців книги кінця XVIII ст. – початку XIX ст. Всюди, де працював вчений, він боровся за збереження історичних пам'яток¹¹.

Серед документів особового архіву привертають увагу матеріали про Музей війни та революції. Навесні 1919 року при Київському уні-

верситеті С. І. Маслов відкрив Музей війни та революції, включений у жовтні 1921 року до складу історичного кабінету під керівництвом О. П. Оглоблина. В серпні 1924 року Музей було передано до Комісії для збирання і вивчення матеріалів з історії Жовтневої революції та історії Російської комуністичної партії. Помічниками С. І. Маслова були В. М. Базилевич та співробітники П. М. Попов, В. І. Маслов, М. Я. Калинович та ін. Фонди поповнювалися газетами, агітаційними плакатами, брошурами, книжками революційної тематики, архівними документами. До Музею потрапили архівні фонди першої Київської гімназії, друкарні І. М. Кушнарєва. В перші роки архівного будівництва С. І. Маслов проводив значну наукову і організаційну роботу, закликав всіх передавати архівні документи до Музею¹².

В 1920 році С. І. Маслов підготував статтю про Музей війни та революції, яка мала додаток – оголошення із закликом до всіх збирати музейні експонати. Важливо, що в тексті оголошення Музей називався “МУЗЕЙ-АРХІВ війни і революції”. Перелік матеріалів, які передавали в Музей, ми наводимо нижче як свідчення різноманітності музейного фонду:

- “1) Відозви, об’яви, плакати;
- 2) Малюнки, карикатури, гравюри, картки;
- 3) Газети, журнали, книжки і ріжну літературу, як українську, так і на інших мовах;
- 4) Прапори з ріжними написами, а також ріжні стрічки і інші відзнаки (жетони всяких днів-зборів на ріжні фонди, ювілейні ...);
- 5) Фотографії з фронту, знимки з ріжних процесій, портрети політичних діячів (письменників, організаторів, представників з’їздів) і т.д.;
- 6) Військова зброя, як цінна, так и пошкоджена на війні;
- 7) Спомини про ріжні події, щоденники і ріжні листи;
- 8) Військова одежа нашого часу: (форма російського вояка: піхотинця, кавалериста, артилериста, сапера і других, форми закордонних вояків)”¹³.

Вчений зробив ґрунтовне дослідження плакатів, описав понад 100 плакатів 1920-х років, які видавалися у Києві відділами політичної пропаганди¹⁴. Архів містить відомості про всі існуючі в Києві видавництва, посилання на різні статті, зокрема про англійські плакати того часу, цитати автора багатьох плакатів Д. Бедного, газетні вирізки 20-х років про конкурси плаката. Наприклад, в газеті “Известия” від 18.03.1920 р., № 72 було опубліковано оголошення про конкурс плаката на такі теми:

- “ 1. Польське панство та українське селянство.
2. Петлюра продає Україну.
3. Бандити працюють на Денікіна, Петлюру і польських панів... Премія до 15 тис. руб.”¹⁵.

С. І. Маслов зробив внесок у історичну хронографію. Ми знаходимо в архіві ретельні дослідження такого джерела, як календарі, із залученням відомостей про сонячну систему, планети, світову історію складання календаря. Особливу увагу він приділяв календарям 18 ст., звертаючись до багатьох писемних джерел. Серед цікавих матеріалів про календарі можна розповісти про аркуш із невідомого Санкт-Петербурзького видання 1846 року від 12 грудня, в якому автор Петро Воробйов з дозволу цензора А. Очкіна склав дві таблиці святкування Великодня та православних свят і постів. Детальна інструкція для читачів вражає лаконічним та зрозумілим стилем мови і ймовірно давала змогу легко користуватися таблицями “празднования Пасхи с 1800 года до 2332-го и навсегда греко-российскою церковью”¹⁶.

Багато документів особового фонду С. І. Маслова присвячено історії м. Києва. Він збирав різні матеріали про місто, про історію Київського університету, театр, діяльність видатних людей Києва та ін. Вагому частину таких документів складають бібліографічні матеріали. Наприклад, особливу увагу С. І. Маслов приділяв київському виданню 1847 року “Обозреніє Києва въ отношеніи къ древностямъ, изданное по Высочайшему соизволенію кievскимъ гражданскимъ губернаторомъ Иваномъ Фундуклеємъ”¹⁷. Вчений залишив важливу інформацію про населення міста, навчальні заклади, будівництво та загальну кількість різних споруд, стан торгівлі, діяльність генерал-губернаторів. Помітним фактом у плідній роботі генерал-губернатора Д. Г. Бібікова С. І. Маслов вважав заснування в 1852 році Київського Центрального Архіву¹⁸.

Серед інформаційних джерел особового фонду С. І. Маслова необхідно виділити його працю “Киевский некрополь”¹⁹, яка містить описи київських кладовищ, могил, пам’ятників, бібліографічні матеріали, також опис кладовища м. Прилуки, могили академіка В. М. Перетца в м. Саратові, різних могил священників. Додаються фотографії, газетні вирізки, епітафії, пародії. Наприклад, вирізка з газети “Більшовик” від 06.09.1935 р. розповідає про занедбаність кладовища Аскольдової могили в Києві²⁰. Проблема збереження пам’ятників, вшанування нашого минулого завжди турбували вченого.

Важливо, що С. І. Маслов не вважав себе професійним колекціонером, тому що особовий фонд та бібліотека фактично стосуються всіх тем його наукової, громадської та педагогічної діяльності. Але, як справедливо засвідчує Є. Рукавіцина, у творчій біографії С. І. Маслова “помітна зацікавленість приватними колекціями як в організаційному, так і науковому аспектах”²¹.

Серед тих документів, які безпосередньо не були пов’язані з науковою роботою С. І. Маслова, ми знаходимо його позначки, зауваження, додатки, важливі посилання. До таких матеріалів можна віднести щоденник невідомої київської гімназистки, написаний 1–31 червня 1889 року

під Києвом. Щоденник потрапив до С. І. Маслова в 1937 році. Дівчинка писала про своє перебування на дачі влітку, детально розповідала про щоденні розваги, своїх подруг, побут заможної київської родини. Сергій Іванович звертає, увагу на окремі думки дівчини, наприклад: “Видно, среди каждого народа есть свои хорошие и дурные люди!”²². Також помічає, що в даті відкриття пам’ятника Б. Хмельницькому в Києві, про яке згадує автор, є помилка.

Окремий інтерес істориків, дослідників можуть викликати безпосередні носії інформації в особовому фонді С. І. Маслова. Це різноманітні аркуші з газет, журналів, книг, листівок, плакатів, бланки різних організацій, банківських квитанцій, рахунків, наказів, об’яв к. XIX – п. XX ст., на звороті яких писав С. І. Маслов. Наприклад, од. зб. 571, присвячена бібліографічному огляду дитячої літератури, містить такі змістовні документи, як звіт про благодійну допомогу бідним учням 1-ої Київської гімназії, запрошення до школи для виборів батьківської ради, лист пожертв церкві в 1901 році. Од. зб. 662 включає цікавий документ наказу ліснику про вивезення лісу в 1913 році. Численні університетські та бібліотечні бланки, оголошення, на звороті яких писав Сергій Іванович, поширюють наші знання з історії цих установ.

Бібліотечна колекція С. І. Маслова, що зберігається у головному корпусі НБУВ, описана в інвентарних книгах особового архіву (од. зб. 7594–7630) та у бібліографічній картотеці, яка розміщена у генеральному каталозі. Картотека складається з 10-ти ящиків, побудована за алфавітним принципом. Окремо виділена іноземна література (ящик № 9) та періодичні видання (ящик № 10).

Бібліотека охоплює художні твори майже всіх відомих С. І. Маслову російських, українських та зарубіжних письменників; наукові праці істориків, філологів, архівістів, бібліографів, філософів; різноманітні підручники, каталоги, енциклопедії, довідники, словники, покажчики, путівники; краєзнавчі та етнографічні матеріали, репродукції, календарі та ін. Значну частину колекції складають релігійні твори. Також представлені праці Академії наук УРСР, труди УНІКу, матеріали про історію народної освіти в Україні, безпосередньо праці С. І. Маслова, В. І. Маслова, О. М. Маслової, В. М. Перетця та ін. Бібліотека демонструє захоплення С. І. Маслова ботанікою, біологією, філософією, історією, юридичними темами, мистецтвом.

Іноземна література представлена німецькими, французькими, італійськими, латинськими, польськими та іншими виданнями. Українська, російська та зарубіжна періодика охоплює період від 1880-х до 1950-х рр. Серед повнотекстових видань у картотеці описано й окремі вирізки, витяги.

З метою демонстрації неперевершеної цінності бібліотечної колекції С. І. Маслова наводимо перелік окремих книг:

Библиографические материалы, собранные в 1913–1914 гг. Э. А. Вольтером. – Пг, 1915. – 15 с.

Венгеров С. А. Источники словаря русских писателей. – СПб, 1900, 1910. – Т. 1–2. – 814 с., – 398 с.

Возняк Михайло. Початки української комедії (1619–1819). – Львів, 1919. – 252 с.

Воронов А. Архивоведение. – СПб, 1904. – 51 с.

Глазунов П. Храмы, построенные св. Владимиром и другими в его время. – К., 1888. – 87 с.

Дабелов – Дядьковский. Русский биографический словарь. – СПб, 1905. – 748 с.

Добржанский Ф. Описание рукописей Виленской публичной библиотеки, церковно-славянских и русских. – Вильно, 1882. – 533 с.

Сфремов Сергій. В тісних рямцях: українська книга в 1798–1916 рр. / Український науковий інститут книгознавства. – К., 1926. – 30 с.

Зленко Петро. Приватні бібліотеки на Україні: Історичний нарис. – Львів, 1937. – 52 с.

Кревецький Ів. Перша газета на Україні. – К., 1927. – 15 с.

Кулаковский Ю. А. Международный конгресс исторических наук в Риме. – К., 1903. – 21 с.

Лавров П. А. Апокрифические тексты. – СПб, 1859. – 162 с.

Орлов А. Библиография русских надписей XI – XV вв. – М. – Л., 1936. – 180 с.

Порфирьев И. Я. Апокрифические молитвы по рукописям Соловецкой библиотеки. – Казань, 1878. – 24 с.

Смирнов П. День в Чернигове (Воспоминания и впечатления протоиерея П. Смирнова). – СПб, 1896. – 32 с.

Українсько-руський архів. – Львів, 1906. – Т. 1. Рукописи львівських збірок. Вип. 1. – 242 с.

И. Шляпкин. Указец книгохранителя Спасо-Прилуцкого монастыря Арсения Высокого 1584 года. – (Б.м.), 1914. – 15, 28 с.

Данило Щербаківський. Золотарська оправа книжки в XVI–XIX ст. на Україні. – К., 1924. – 15 с.

Ю. Яворский. Библиографические заметки. – Лв., 1901. – 15 с.

Petrarca Francesco. Rime...Milano. – 1909. – 454 p.

Як вважає О. Степченко, “Бібліотека С. І. Маслової, яку він почав збирати ще в гімназії, донині є однією із найбільших і найстаранніше дібраних приватних книгозбірень гуманітарного спрямування, що зберігається в колекційних фондах НБУВ”²³.

Дослідження принципів формування, систематизації та опису значного масиву джерел особового фонду та бібліотеки С. І. Маслової перспективні для архівознавців та бібліографів. Особовий архів та бібліотечна колекція С. І. Маслової демонструють різноманітність його

творчих пошуків, широкий комплексний підхід до досліджуваних тем, невичерпну творчу енергію, великий талант вченого, та мають неперевершену джерелознавчу цінність для спеціалістів різних історичних, філологічних дисциплін, широкого кола дослідників вітчизняної культурної спадщини.

¹ Ковальчук Г. І., Королевич Н. Ф. Книгознавець, бібліограф і бібліотекар Сергій Іванович Маслов (1880–1957): Бібліограф. нарис. – К., 1995. – 44 с.; Перші книгознавчі читання: Зб. наук. праць. – К., 1997. – 146 с.; Матяш І. Б. Особа в українській архівістиці: Біографічні нариси. – К., 2001. – С. 198–216; Солонская С. В. О библиографической деятельности С. И. Маслова/ Библиотечно-библиографическая информация библиотек Академии наук СССР и Академий наук союзных республик. – М., 1958, № 5; Левченко М. Сергій Іванович Маслов // ЗІФВ. – 1928. – № 16. – С. 283–287; Корнейчик І. І. Український книгознавець, бібліограф та бібліотекознавець С. І. Маслов (1880–1957) // Бібліотекознавство та бібліогр. – 1967. – Вип. 4. – С. 101–114; Крекотень В. І. Лицар філологічної науки // Рад. літературознавство. – 1980. – № 11. – С. 73–79; Королевич Н. Ф. Українські бібліографи ХХ століття. – К., 1998 р. – С. 138–169.

² Степченко О., Воронкова Т. Особовий архівний фонд С. Маслова в Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського // Перші книгознавчі читання: Зб. наук. праць. – К., 1997. – С. 13–18; Видатні вчені Національної Академії наук України. Особові архівні та рукописні фонди академіків і членів-кореспондентів у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського (1918–1998): Путівник. – К., 1998. – С. 65–71; Воронкова Т. І. Маслов Сергій Іванович // Особові архівні фонди Інституту рукопису: Путівник. – К., 2002. – С. 354–360; Степченко О. П. Особовий архівний фонд С. Маслова як джерело вивчення історії Всенародної бібліотеки України // Наук. Зап.: Зб. праць молодих учених та аспірантів. / Ін-т укр. археографії та джерелознавства. – К., 1997. – Т. 2 – С. 396–422; Степченко О. П. Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1918–1934). – К., 2008. – С. 93–109.

³ ІР НБУВ, ф.33, од. зб. 3522–3528.

⁴ Там само, од. зб. 3488.

⁵ Там само, од. оз. 3663.

⁶ Там само, од. зб. 3348–3357.

⁷ Там само, од. зб. 264, арк. 3–13.

⁸ Там само, од. зб. 264, арк. 29.

⁹ С. І. Маслов “Кирилл Транквилион-Ставровецкий и его литературная деятельность. Опыт историко-литературной монографии”. – К.: Наукова думка, 1984. – 245 с. (вступна стаття В. І. Крекотень, укладач А. І. Павленко).

¹⁰ Рукописна та книжкова спадщина України. Випуск 7. – К., 2002. – С. 146–185.

¹¹ Матяш І. Б. Особа в українській архівістиці: Біографічні нариси. – К., 2001. – С. 198–216.

¹² Матяш І. Б., Там само. – С. 207.

¹³ ф. 33, од. зб. 353, арк. 3.

¹⁴ Там само, од. зб. 584.

¹⁵ Там само, од. зб. 584, ч. 2, арк. 4.

¹⁶ Там само, од. зб. 662, арк. 5.

¹⁷ Там само, од. зб. 660, арк. 30.

¹⁸ Там само, од. зб. 660, арк. 80.

¹⁹ Там само, од. зб. 625–627.

²⁰ Там само, од. зб. 627, арк. 3.

²¹ *Є. Рукавіцина*. З історії приватних зібрань України (внесок діячів УНІК) // Матеріали Міжнародної наукової конференції “Проблеми вдосконалення каталогів наукових бібліотек”. – див.: www.nbuv.gov.ua/books/19/kiiev_97/312.html – 9к

²² ф. 33, од. зб. 1028, арк. 21.

²³ *Степченко О. П.* Українські вчені – фундатори спеціалізованих відділів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1918–1934). – К., 2008. – С. 103.

О. YEMCHUK

The S. I. Maslov’s personal archival fund and library collection as a component of a domestic cultural heritage

The article presents the importance of the personal archive and private library of the outstanding bibliologist, archivist, bibliographer and philologist S. I. Maslov as the sources of great historical value. The article analyzes the biography and career of Ukrainian scientist.